

Masallar dün yetişkinler içindi, bugün çocuklara okutuyoruz

Çocuk ve gençlik edebiyatı alanında nitelikli eserler veren **Gümüşçi Kitaplığı** Yayın Yönetmeni Müren Beykan'la çocuk edebiyatını ve bugün geldiği noktayı konuştuk...

Aydın İleri / aydinileri@gmail.com

■ **Gümüşçi Kitaplığı** 16 yıl önce yalnızca çocuk ve gençlik edebiyatı alanında uzmanlaşmak üzere kuruldu. Bugün için bile hayli idealist bir karar bu, ne dersiniz?

Mine Soysal ve Hande Demirtaş'la bir araya geldiğimizde, en büyük emelimiz çocuklara ve gençlere ellerinden bırakamayacakları, hem fiziksel, hem içerik olarak has edebiyat kitapları yapmaktı. O günlerde bu alanda çok yetersiz örnekler vardı; çevirmeni, illüstratörü belirsiz kötü kitaplardan geçilmiyordu. Az sayıda özgün kitaba okurun ulaşması da zordu. Çocukların ve gençlerin her ülkede her zaman iyiyi hak ettiklerini düşünürüz, edebiyat alanındaki yoksulluğumuzu kabullenmek istemiyorduk. Kolları sıvıdığımızda gerçekten de dudak büken çok oldu, basimevinden dağıtımçıya kadar işin her aşamasında kalite için büyük mücadele verdik. İlk yıllarda her işi bizler yaptık, her ayrıntı için emek verdik. Bugün artık yayınevimizde işinin uzmanı çalışma arkadaşlarımızla kafa yoruyoruz, onlarla yol alıyoruz. Çocuk ve gençlik edebiyatı çok özen gerektiren, çok ayrıntılı bir edebiyat alanı; bizler de **Gümüşçi Kitaplığı** olarak hep en iyisini yapmak, çocuklara en iyisini ulaştırmak sevdasından bir gün olsun vazgeçemiyoruz.

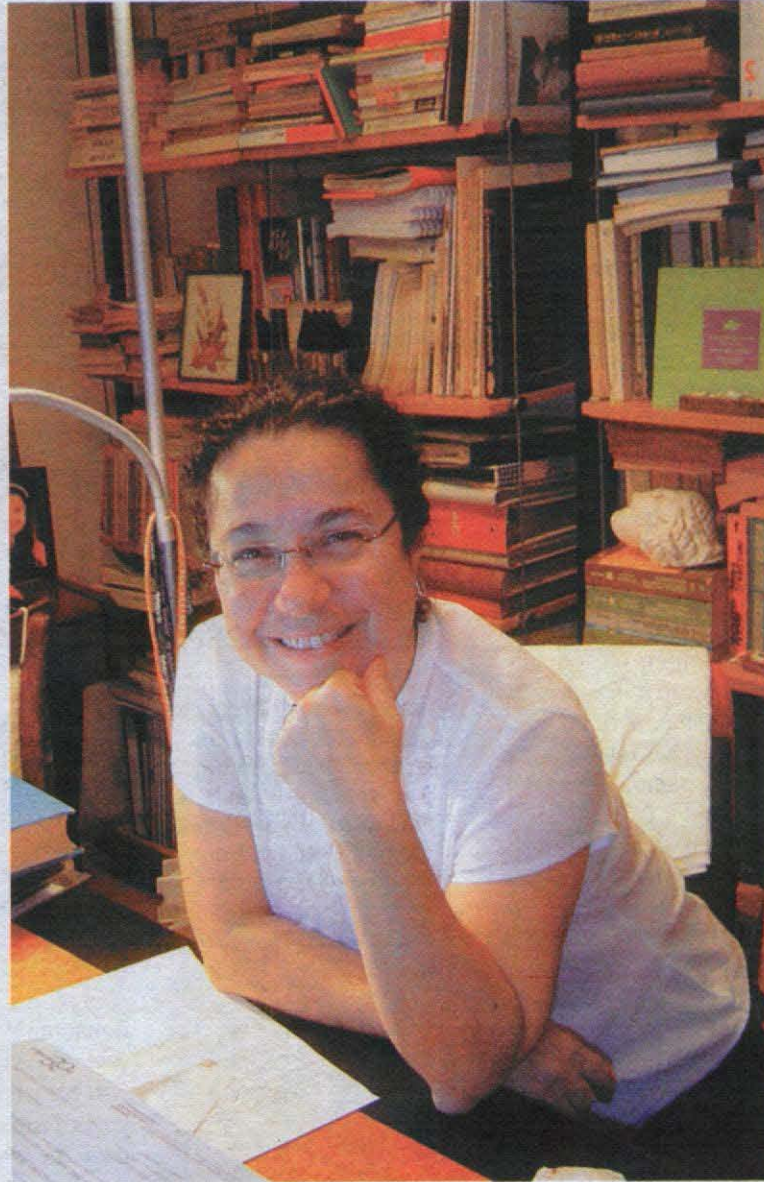
EDEBİYAT DA DEĞİŞİYOR

■ Ülkemizde 'çocuk ve gençlik edebiyatı vardır, yoktur tartışması' bugün hâlâ geçerliliğini koruyor mu?

Geçmişte oldu çünkü zaman o zamandı. Bugün artık çocuğa göre üretilen her yaşamsal ayrıntı gibi edebiyat da çocuğu gözlemek, kollamak zorunda. Değişen, yazarların verimlerindeki derinleşme dozları, çağın geldiği noktada çeşitlenen konulara el atmaları, kavramlarla uğraşmalarındaki tonlamalar, renkler. Her kültürde bu böyle, günün gereğinin ardında kalan bir edebiyat yok. Bugün Madame Bovary'yi o cümlelerle yazamazsınız -bambaşka bir madam yazabilirsiniz-. Dün Andersen, masallarını yetişkinlere anlatıyordu, bugün çocuklara okutuyoruz. Kısacası, değişiyoruz, değişmeliyiz de zaten. Edebiyat neden bunun dışında kalsın? Edebiyat da çocuklar ve gençler için yaratılan verimlerle zenginleşiyor. Eleştirmenlere, kitap eklerine ciddi görev düşüyor. Çağdaş ustaların kitaplarını tanıtmak çok kıymetli, merakla okuyoruz, kitapların peşine düşüyoruz; ama çocuklara, gençlere yazarları da gönül gözüyle incelemenin zamanı geldi, geçiyor.

■ Sizin koyduğunuz ölçütler açısından, ülkemizde çocuk ve gençlik edebiyatı bugün nitelikli bir seviyeye ulaştı diyebilir miyiz? Yurtdışıyla karşılaştırıldığında neredeyiz?

Gümüşçi Kitaplığı olarak alana verdiğimiz emeğin pek çok yayınevi tarafından takdir edilmesini, pek çoğu için yüreklendirici olmasını sevinçle karşılıyoruz. Evet, bugün çocuk ve gençlik edebiyatında ülkemizde büyük yol kat edildiğini, kapağından kâğıdına, illüstratöründen çevirmenine ve tabii yazarlarına kadar gerçekten şaşırtıcı bir parlak dönemin yaşandığını görebilirsiniz. Yeterli mi? Elbette değil, yolumuz var daha. Yabancı ülkelerin -özellikle Batı ülkelerinin- verimini yakalamamız için henüz erken. Onlar 'çocuk ve gençlik edebiyatı vardır, yoktur' tartışmasını çoktan tarihe gömdüler, güçlü yazarlarla şenlenen, okumaya doyamadığımız edebiyat eserleri, türlü çeşitli türlerde öyküler yarattılar, yaratmaya devam ediyorlar. Bence, bizler de var-yok'a boş verip edebiyatı çocuklarla buluşturmanın çetin

Müren Beykan (üstte), çocuk edebiyatının artık popüler bir alan olduğunu, özellikle editör olmak isteyenlerle sıkça karşılaştıklarını söylüyor.

yolunda yayıncısı, yazarı, çizeri, çevirmeni, tasarımcısı kafa yormaya, en iyiye ulaşma azmimizle çalışmaya devam edelim. En kılı kırk yaran okurlar, çocuklar ve gençler, unutmayalım. Onların gönlüne girmek sandığımız kadar kolay değildir.

DESEN, RENK, ÜSLUP...

■ Yani, çocuk ve gençlik edebiyatının okuruyla buluşması yetişkinlerin kitapla buluşmasından daha mı zor?

Elbette. Bu alandaki yayıncılığın göğüslemek zorunda olduğu çetrefil ayrıntılar var. Örneğin, yaş grubuna göre desenli kitap yapmalısınız. Desen demek, üslup demek, renk demek, kitaba yerleşmesi için tasarım gerekecek demek. Ve tabii maliyet demek. "Çocuk okuyacak" dediniz mi, kitabın sayfa sayısı, yazıların büyüklüğü, satırlar arasındaki boşluk, kitap sayfasının genel dengesi, desenlerin sayfaya

yerleştirilme tarzı, rengin kitaptaki ahengi... Say say, pek çok ayrıntı dikilir karşınıza. Bunca emekten sonra, en güzel sonuca ulaştığınızda, rafta nerede durur kitabınız: Az sayıdaki kitapevinin genelde çok yetersiz raf ünitelerinde sıkışmış olarak, 'sırt'tan yakalamaya çalışır okurunu. Sırttan lafına dikkatinizi çekerim, bir çocuğun sırtından bir kitabı yakalaması, yetişkinin yakalamasından bin kat daha mümkünsüzdür. Belki de ona edebiyatı sevdirecek, ona yoldaş olacak kitap, sırf bu nedenle gözünden kaçacaktır çocuğun kolaylıkla. Tabii eğer çocuk bir kitapevinde kitabını kendisi seçme şansı yakalamışsa.

EDİTÖRLÜK ÖNEMLİ

■ İlk kez **Gümüşçi Kitaplığı**, alanında etkin editörlüğü çok önemseyen, titizlikle uygulayan bir kurum olarak dikkati çekti. Ölçütleriniz neler?

Editörlük, edebiyatın her alanında önemli olduğu gibi, bugün geline nokta eğitim yayıncılığında internet dünyasına, reklâmçılık alanından akademik ortamlara, çok geniş bir varoluş zorunluluğuna sahip artık. Özellikle çocuk kitabında, kitabı yaratacak bütün tarafların ahenkle sonuca ulaşabilmesi, editörün becerisiyle özdeş belki de. **Gümüşçi**

Kitaplığı'nda editörle çalışmak bir ayrıcalık değil, olmazsa olmazdır. Her kitabımız bir zekâ, bir zevk eseri olmalıdır. Yazar yaratıcı kişidir, ama ekibin de parçasıdır. Edebiyat kitabı ticari bir üründür-tersini söyleyemeyiz; demek ki, hiçbir ayrıntı şansa bırakılamaz.

■ Gönlünde editörlük yatan gençlere tek bir öneri desek?

Bugünlerde herkes doğuştan editör diyebiliriz, okuldan mezun olan hele ki yabancı dil de biliyorsa, soluğu çevirmenlikte ya da editörlükte almak istiyor. Çok farklı katmanda çok sayıda karar verebilmek, yaratıcı kişilere öneriler yapabilmek -genel tahminin tersine- o kadar kolay ve basit değil oysa. Ama illa ki bir öneri söylemek iyi olursa: Notlar alarak farklı farklı türlerde çok okumalı, ele geçen her kitabın her ayrıntısına gönül gözüyle bakıp incelemeli. Ve iyi yetişmek için, uzun yıllara yayılacak bir yoğun emeği, sabrı ve inadı göze almalı.